

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

©2020 БОНДАР-ПІДГУРСЬКА О. В., ХОМЕНКО І. І., КАРАНГВА Ч.

УДК 330.341.1:316.42

JEL: O11; O30; I39

Бондар-Підгурська О. В., Хоменко І. І., Карангва Ч. Науково-методичні аспекти оцінки ефективності управління інноваційним підприємством у контексті реалізації цілей сталого розвитку

Метою статті є вдосконалення науково-методичних аспектів оцінки ефективності управління інноваційним підприємством у контексті реалізації цілей сталого розвитку. Висвітлено роль і стан підприємств машинобудування як основи розвитку національного господарства у форматі інноваційних. Вперше на основі комплексного підходу розроблено індикатори оцінки ефективності управління інноваційним підприємством (на прикладі машинобудівної галузі) в контексті реалізації цілей сталого розвитку 21 століття. При цьому Концепцію сталого розвитку позиціоновано як синтез двох найважливіших ідей, а саме: 1) розвиток має бути збалансованим, що передбачає вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем і досягнення рівноваги між ними, а це зумовлює загальний рівень і якість життя населення; 2) нинішнє покоління має обов'язок перед прийдешніми поколіннями залишити достатні запаси ресурсів (природних, соціальних та економічних) з метою забезпечення їх рівня добробуту, не нижчого за нинішній. Запропоновано розроблені індикатори доповнювати трьома специфічними показниками патентно-ліцензійної діяльності як чинника підвищення ефективності управління інноваційним підприємством у контексті економічного, екологічного та соціального аспектів. Зокрема: 1) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких запатентовано способи, що здешевлюють виробництво окремого товару чи послуги (економічна складова); 2) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких запатентовано способи більш екологічного виробництва товару чи послуги (екологічна складова); 3) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких запатентовано способи підвищення ефективності роботи працівників, тобто поліпшення умов праці (соціальна складова). На основі методу формалізації та комплексного підходу рекомендовано універсальний формат результатів оцінки ефективності управління інноваційним підприємством у контексті реалізації цілей сталого розвитку. Результатом його застосування має стати вчасне усунення проблем, виявлення причин і ліквідація наслідків неефективного управління підприємством, що приведе до підвищення прибутку від інноваційної діяльності та ефективності інвестицій в екологічні інновації, сформує безпечне довкілля, підвищить рівень задоволення життєво важливих інтересів працівників підприємства та населення загалом.

Ключові слова: оцінка ефективності, управління, інноваційне підприємство, сталий розвиток, цілі.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-172-180>

Табл.: 2. **Бібл.:** 20.

Бондар-Підгурська Оксана Василівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалю, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: Bondarpodgurskaa@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7792-4023>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/X-7587-2018>

Хоменко Ірина Іванівна – старший науковий співробітник Центру досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України (вул. Володимирська, 54, Київ, 01601, Україна)

E-mail: khomenko@nas.gov.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8600-3848>

Карангва Чарльз – аспірант кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалю, 3, Полтава, 36014, Україна), старший менеджер, проєкт-менеджер, «Фольксваген Финансовые Услуги» (Гіфхорнерштрассе, 57, Брауншвейг, 38112, Німеччина)

E-mail: dubois.carlo@gmail.com

UDC 330.341.1:316.42

JEL: O11; O30; I39

Bondar-Podgurskaya O. V., Khomenko I. I., Karangwa Ch. The Scientific-Methodological Aspects of Assessing the Efficiency of Innovative Enterprise Management in the Context of Achieving Sustainable Development Goals

The article is aimed at improving the scientific-methodological aspects of assessing the efficiency of management of an innovative enterprise in the context of implementation of sustainable development goals. The role and state of machine-building enterprises as the basis for the development of the national economy in the format of innovative ones is highlighted. For the first time, on the basis of a comprehensive approach, indicators for assessing the efficiency of management of an innovative enterprise (on the example of the machine-building industry) are elaborated in the context of the implementation of sustainable development goals of the 21st century. At the same time, the Conception of sustainable development is positioned as a synthesis of two most important ideas, i.e.: 1) development should be balanced, which involves

solving economic, social and environmental problems and achieving an equilibrium between them, and this causes the overall level and quality of life of the population; 2) the current generation has a duty to future generations to leave sufficient reserves of resources (natural, social and economic) in order to ensure their level of welfare, not lower than the current one. It is proposed to supplement the elaborated indicators with three specific indicators of patent-licensing activity as a factor in improving the efficiency of management of the innovative enterprise in the context of economic, environmental and social aspects. In particular: 1) the number of security documents for intellectual property objects, in which the methods that reduce the production of individual goods or services (economic component) are patented; 2) the number of security documents for intellectual property rights, in which the methods of more environmental production of goods or services (ecological component) are patented; 3) the number of security documents for intellectual property rights, which patent ways to improve the efficiency of employees, that is, improving working conditions (social component). On the basis of formalization method and comprehensive approach, a universal format of results of evaluation of the efficiency of management of an innovative enterprise in the context of implementation of sustainable development goals is recommended. The result of its application should be timely elimination of problems, identification of causes and zeroing out consequences of ineffective management of the enterprise, which will lead to increased profits from innovation activities and efficiency of investments in environmental innovations, will form a safe environment, increase the level of satisfaction of vital interests of employees of the enterprise and the population in general.

Keywords: assessment of efficiency, management, innovation enterprise, sustainable development, goals.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 20.

Bondar-Podhurskaya Oksana V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: Bondarpodgurskaa@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7792-4023>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/X-7587-2018>

Khomenko Iryna I. – Senior Research Fellow of the Intellectual Property and Technology Transfer Center of Ukraine NAS (54 Volodymyrska Str., Kyiv, 01601, Ukraine)

E-mail: khomenko@nas.gov.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8600-3848>

Karangwa Charles – Postgraduate Student of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine), Senior Manager, Project Manager, Volkswagen Financial Services (57 Gifhornersstraße, Braunschweig, 38112, Germany)

E-mail: dubois.carlo@gmail.com

У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» зазначено: «Україна, як і інші країни – члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації цілей сталого розвитку (ЦСР). Кожну глобальну ціль було розглянуто з урахуванням специфіки національного розвитку. Протягом 2016 року в Україні було проведено низку національних (4) та регіональних (10) консультацій. За результатами консультацій можна зробити висновок, що національні ЦСР служитимуть основою для інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування» [1, с. 8].

При цьому Концепція сталого розвитку охоплює дві найважливіші ідеї:

- 1) розвиток передбачає вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем і буде сталим лише в разі досягнення рівноваги між різними чинниками, що зу-

мовляють загальний рівень і якість життя населення;

- 2) нинішнє покоління має обов'язок перед прийдешніми поколіннями залишити достатні запаси природних, соціальних та економічних ресурсів з метою забезпечення їх рівня добробуту, не нижчого за нинішній.

Водночас суспільне бачення збалансованого розвитку України до 2030 р. висвітлює такі орієнтири для досягнення, як добробут і здоров'я населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованим на раціональному використанні природних ресурсів. «Економічне зростання буде ґрунтуватися на моделі «зеленої» економіки завдяки заходам із енергозбереження та застосування енергоефективних практик, що суттєво має знизити енергоємність валового внутрішнього продукту. При цьому частка виробництва екологічно чистої енергії неухильно зростатиме, витісняючи, перш за все, традиційні технології, що дозволить суттєво зменшити викиди парникових газів у атмосферу. У структурі експор-

ту відбудуться зміни, спрямовані на перехід від сировини та продуктів первинної переробки до продуктів і послуг із високим ступенем доданої вартості. Всі ці заходи сприятимуть поліпшенню якості життя населення без шкоди довкіллю, що стане вагомим чинником зростання тривалості життя» [1, с. 10].

Тому в період адаптації національної економіки до цілей сталого розвитку XXI тисячоліття вимагає підтримки та розвитку інноваційна діяльність підприємств машинобудування, що стає одним із основних завдань уряду в межах ефективної державної інноваційної політики як основного інструменту та чинника формування соціально орієнтованої ринкової економіки [2; 3]. Економічний розвиток України передбачає відродження машинобудівної галузі, яка є джерелом забезпечення засобів праці, бо саме рівень якості машинобудівної продукції, її відповідність нинішнім реаліям закладають підґрунтя для розвитку інших галузей економіки.

Основними складовими національного ринку машинобудівної промисловості є продукція таких галузей, як енергетичне та транспортне машинобудування, автомобілебудування, а також машинобудування для нафтохімічної та хімічної, гірничодобувної та металургійної промисловості, верстатобудування. Машинобудування України представлено комплексом підприємств різного масштабу та профілю діяльності, більшість із яких завантажені на неповну потужність або взагалі не працюють нині. Причому «рівень продукції, яка випускається діючими національними підприємствами, здебільшого не відповідає міжнародним стандартам і не може конкурувати на рівні із західними аналогами. Так, частка машинобудівної продукції в структурі експорту України складає лише 13,6%, що нижче світового рівня на 40,5 %» [4, с. 35].

Саме тому нині набувають особливої актуальності питання підвищення ефективності управління діяльністю машинобудівних підприємств як інноваційних, формування індикаторів їх оцінки відповідно до цілей сталого розвитку тисячоліття, а також ефективності патентно-ліцензійної діяльності та посилення захисту прав інтелектуальної власності.

Водночас прийняті 21.07.2020 р. зміни до Законів України («Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для

товарів і послуг», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» № 816-IX та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями» від 21.07.2020 р. № 815-IX) спрямовані на забезпечення виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції в частині узгодження вимог чинного законодавства України щодо охорони прав на винаходи та корисні моделі з правом Європейського Союзу. Прийнято такі зміни до законів:

- 1) розширено перелік об'єктів технологій, на які не розповсюджується правова охорона;
- 2) передбачена можливість подання заявок в електронній формі;
- 3) надано право будь-якій особі подати мотивоване заперечення проти заявки протягом шести місяців від дати публікації відомостей про заявку на винахід;
- 4) уточнено порядок надання додаткової охорони прав на винаходи;
- 5) розширено перелік прав та обов'язків суб'єктів прав на винаходи (корисні моделі);
- 6) передбачена можливість визнання прав на винаходи та корисні моделі недійсними в адміністративному порядку ("*post-grant opposition*").

Проте зміни до вищезазначених законів переважно орієнтовані на виконання вимог Європейського Союзу, без урахування реалій і менталітету суб'єктів підприємницької діяльності України. На даний момент важко оцінити рівень готовності вітчизняних підприємств і підприємців до вищезазначених змін як із технічної, так і з юридичної точок зору.

Дослідженню інноваційної проблематики приділено значну увагу в роботах багатьох вітчизняних учених, зокрема: Г. Андрощука [5; 6], Ю. Бажала [7], О. Бондар-Підгурської [2; 3], О. Кузьміна [8–10], А. Касич [4], П. Микитюка [11], М. Йохни [12], Л. Федулової [13; 14], О. Шубної [15] та інших. Серед зарубіжних дослідників, які здійснили значний вклад у розвиток теорії інновацій, варто відзначити праці Р. Акоффа, Л. Водачека та О. Водачкової, П. Завліна, М. Портера, Й. Шумпетера [16] та інших. Однак, незважаючи на наукову та практичну зацікавленість, а також увагу, приділену проблемі ефективного управління інноваційною діяльністю провід-

ними вченими та практиками, окремі питання залишаються невирішеними. Отже, існує потреба в подальшому вивченні питань оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств у контексті реалізації цілей сталого розвитку XXI століття. Виокремлена актуальність визначила мету статті.

Метою статті є вдосконалення науково-методичних аспектів оцінки ефективності управління інноваційного підприємства в контексті реалізації цілей сталого розвитку тисячоліття, а саме: розробка індикаторів оцінки результатів їх діяльності.

Україна нині постала перед необхідністю змінити ідеологію економічного зростання. Так, стара індустріальна модель економіки (сировинна експортоорієнтована), що обумовлювала виникнення кризових ситуацій через нестабільність і втрату зовнішніх ринків, має бути змінена. Уповільнення темпів зростання світової економіки спричинило зниження попиту на світових ринках і негативно вплинуло на ті галузі промисловості України, продукція яких призначалася для експорту. Наслідки збройного конфлікту на сході країни, несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура та недостатня невідзначеність напрямів розвитку як основні чинники другої хвилі економічного спаду викликали зменшення обсягів промислового виробництва, зокрема в металургії та в окремих експортоорієнтованих сегментах машинобудування. Тому доцільним стане розв'язання проблем, які перешкоджають економічному зростанню в Україні, та створення таких «драйверів» економічного розвитку, які б підвищили рівень його якості.

Разом із тим, незважаючи на значну роль машинобудівної галузі в національній економіці, її розвиток супроводжується значними проблемами. Серед яких нині є сенс виокремити такі:

- ✦ застарілість основних фондів, низький їх технічний рівень;
- ✦ недостатність фінансування;
- ✦ підвищення собівартості продукції;
- ✦ зниження активності в інноваційно-інвестиційній діяльності;
- ✦ втрати виробничого та кадрового потенціалу;
- ✦ скорочення частки продукції машинобудування в промисловому виробництві України тощо.

Зазначені проблеми певним чином пов'язані певними особливостями машинобудівної галузі, серед яких до найбільш вагомих варто зарахувати:

- 1) неефективну роботу топ-менеджменту в умовах кризи, низьку його адаптацію до змін;
- 2) відсутність ефективного моніторингу, фірмового технічного обслуговування та дистриб'юторської системи як основних характеристик інфраструктури ринку;
- 3) надмірно високі ставки кредитування;
- 4) відсутність обладнання для переналагодження роботи на рейки ресурсозберігаючих технологій;
- 5) недосконалість механізму середньо- та довгострокового кредитування виробників продукції;
- 6) недостатній рівень кваліфікації кадрового потенціалу, що є потрібним під час переходу на інноваційний шлях розвитку;
- 7) значне та стрімке скорочення частки продукції машинобудування в промисловому виробництві;
- 8) суттєву втрату виробничого та кадрового потенціалу галузі тощо.

З метою мінімізації негативних наслідків і вчасного усунення причин і перешкод на шляху сталого інноваційного розвитку економіки доречним стане вчасна науково обґрунтована оцінка результатів інноваційної діяльності на підприємствах, розвиток яких обумовлює діяльність інших.

Нинішні підприємства, як правило, здійснюють дії, спрямовані на розвиток шляхом реалізації нововведень як основи підтримки своєї конкурентоспроможності (вони вкладають ресурси та працюють для досягнення поставленої мети), але не кожне із підприємств застосовує ефективні інструменти вимірювання та оцінки результатів його діяльності в контексті реалізації цілей сталого розвитку XXI століття.

Так, на думку Сабіни Мотуки (*S. Motyka*) [17], для ефективного управління інноваційним підприємством потрібні аналітичні інструменти, котрі доцільно використовувати для вимірювання його інноваційних результатів; а самі інноваційні результати може бути оцінено різними методами. У своєму дослідженні авторка зосереджує увагу на двох основних методах вимірювання інновацій: 1) цільовому (вимірю-

вання кількості та типу існуючих інновацій) і 2) суб'єктивному (дослідження підприємств, які впроваджували нововведення). Суб'єктивний метод ґрунтується на опитуванні підприємств, що здійснюють інновації. Питання опитування стосуються різних аспектів діяльності, а також чинників, які сприяють або гальмують інновації, наслідків і джерел інновацій, ділової активності підприємств і розповсюдження інновацій.

Зуважимо, що використання інноваційних показників частіше зустрічається в іноземних компаніях, ніж в українських. Їх роль є суттєвою не лише тому, що вони вимірюють ефективність реалізованих нововведень, але й тому, що їх регулярне спостереження може стати інструментом для прогнозування. Показники інновацій можуть бути використані для порівняння та оцінки підприємств у певній галузі та їх позицій щодо конкурентів чи інших його бізнес-підрозділів, а також вони можуть надати інформацію про збільшення інноваційного потенціалу суб'єкту господарювання чи бізнес-одиниці за заданий проміжок часу. Як результат, можна впевнено стверджувати, що вимірювання інновацій має бути елементом стратегії та політики кожного сучасного підприємства, яке прагне до конкурентоспроможності в рамках реалізації цілей сталого розвитку.

Пастки під час вимірювань інновацій полягають у недосконалих стандартах і просуванні консервативних інновацій, а також у використанні лише вхідних даних. Інші помилки включають занадто широкий перелік показників, неправильне їх узгодження із типом організації. Прив'язуючи показники до організації, важливо враховувати її тип і вид нововведення, з яким ми маємо справу (чи створює підприємство переважно інновації, чи, скоріше, адаптує їх). Показники інновацій повинні також стосуватися загальної оцінки підприємства, а не лише конкретних проектів.

Переважає більшість фахівців схиляються до використання комплексного підходу під час оцінки ефективності інновацій, який розділяє виміри інноваційної діяльності на три аспекти: інноваційний потенціал, інноваційні процеси та результати інноваційних процесів, а також виділяють при цьому показників якості та кількості.

Аналіз праці Філіпа Котлера та Фернандо Тріаса де Беса [18] дозволив виокремити чотири групи інноваційних показників:

- 1) показники, що спрямовані на вимірювання інновацій з точки зору економіки;
- 2) показники, що спрямовані на вимірювання інноваційної діяльності в межах однієї організаційної одиниці;
- 3) показники, що спрямовані на вимірювання ефективності інноваційної діяльності з позиції вкладених в неї інвестицій;
- 4) показники, що спрямовані на вимірювання рівня креативної культури організації.

Синтез та аналіз вищевикладеного дозволяє запропонувати перелік індикаторів оцінки ефективності управління інноваційного підприємства в контексті реалізації цілей сталого розвитку (табл. 1).

Запропоновані індикатори тісно корелюються із завданнями ЦСР, які «згруповано у чотири напрями: а) справедливий соціальний розвиток; б) стає економічне зростання та зайнятість; в) ефективне управління; д) екологічна рівновага та розбудова стійкості» [1, с. 8].

Поряд із цим варто зауважити щодо аспектів патентно-ліцензійної діяльності як чинника ефективності інноваційної діяльності машинобудівного підприємства. Так, Пухальська А. П. підкреслює, що «... підприємства у всьому світі все частіше визнають цінність своїх активів інтелектуальної власності, й іноді включають їх у свою балансову відомість. Більшість підприємств, включаючи малі суб'єкти господарювання, стали проводити періодичну інвентаризацію технологій та інтелектуальної власності. У ряді випадків підприємства розуміють, що фактично їх нематеріальні активи коштують більше, ніж їх матеріальні активи. Це часто відноситься до компаній, діючих у наукомістких та інноваційних секторах, або до компаній, що мають добре відому торгову марку» [19].

Семенова В. Г. наголошує, що «інтелектуальна власність стає в сучасних умовах господарювання важливим ресурсом підприємства, додатковим джерелом прибутку та чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства в ринковому середовищі...» [20], що актуалізує необхідність розроблення збалансованої системи оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю.

Враховуючи той факт, що в нинішніх умовах стратегічні конкурентні переваги на ринку товарів і послуг забезпечуються за рахунок нарощування кількості створених об'єктів інте-

Запропоновані індикатори оцінки ефективності управління інноваційного підприємства в контексті реалізації цілей сталого розвитку

Функції менеджменту	Складові цілей сталого розвитку			Недоліки виконання
	Економічна	Екологічна	Соціальна	
Планування	Обсяги продажів і прибутку від реалізації нових продуктів	Середній відсоток інвестицій на екологічний проєкт	Відсоток нової продукції, спрямованої на реалізацію соціальних цілей розвитку підприємства та його КВС	Визначаються відповідно до кожної функції менеджменту згідно з результатами роботи конкретного підприємства
Організування	Відсоток від прибутку та час на організацію інноваційного процесу на підприємстві	Відсоток від прибутку та час на підготовку до запуску екологічних проєктів; час утримання позиції підприємства на ринку як екологічного лідера (роки)	Показник інноваційності ТАТ (час)	
Мотивація	Відсоток виплат до зарплат працівникам, які генерують нові ідеї	Відсоток виплат до зарплат працівникам, які реалізують екологічні проєкти	Середня кількість інноваційних ідей на одного працівника підприємства на рік; схильність керівництва до ризиків у соціальних проєктах	
Контроль	Відсоток виконання поставлених цілей, обсягів продажів, прибутку від проведеної інноваційної діяльності	Показники поліпшення стану довкілля завдяки реалізації нових екологічних проєктів (наприклад, % зменшення викиди CO ₂)	Відсоток рівня задоволення ЖВІ населення (країни, регіону, міста) від реалізації нової продукції	
Висновок про доцільність усунення недоліків	Визначаються відповідно до економічного, екологічного та соціального напрямку сталого розвитку в контексті результатів роботи конкретного підприємства			
				Результат: прибуток від інноваційної діяльності, ефективність інвестицій в екологічні інновації та безпечне довкілля, задоволення життєво важливих інтересів працівників підприємства та населення загалом

Джерело: авторська розробка.

лектуальної власності, забезпечення їх правової охорони, формування портфеля виключних прав на результати наукових досліджень і розробок, пропонуємо до переліку індикаторів, що оцінюють ефективність управління інноваційних підприємств у форматі реалізації цілей сталого розвитку, включити такі:

- 1) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких запатентовано способи, що здешевляють виробництво окремого товару чи послуги (економічна складова);
- 2) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких

зпатентовано способи більш екологічного виробництва товару чи послуги (*екологічна складова*);

- 3) кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, в яких зпатентовано способи підвищення ефективності роботи працівників, тобто поліпшення умов праці (*соціальна складова*).

Отже, взявши до уваги вищевикладене та застосувавши комплексний підхід до управління діяльністю інноваційного підприємства, що полягає в синхронному використанні системного, ситуаційного та процесного підходів і форматі реалізації цілей сталого розвитку XXI століття дозволяє формалізувати структурно-логічну форму відображення результатів оцінки ефективності його управління (*табл. 2*).

йнятих посідає перше місце у структурі світової промисловості. Саме в цьому полягає принципова важливість її сталого розвитку.

Удосконалено науково-методичні аспекти оцінки ефективності управління інноваційним машинобудівним підприємством у контексті реалізації цілей сталого розвитку.

Вперше *розроблено* формат відображення результатів оцінки його ефективності та запропоновано перелік індикаторів.

Обґрунтовано доцільність застосування комплексного підходу до управління діяльністю інноваційною діяльністю підприємства, що претендує на статус інноваційного та прагне будувати свою діяльність відповідно до реалізації цілей сталого розвитку нинішнього століття.

Наголошено на аспектах патентно-ліцензійної діяльності як чинника підвищення ефектив-

Таблиця 2

Універсальна форма відображення результатів оцінки ефективності управління інноваційного підприємства в контексті реалізації цілей сталого розвитку

Функції менеджменту (X)	Складові цілей сталого розвитку (Z)			Недоліки виконання
	Економічна Z1	Екологічна Z2	Соціальна Z3	
Планування X1	X11	X12	X13	...
Організування X2	X21	X22	X23	...
Мотивація X3	X31	X32	X33	...
Контроль X4	X41	X42	X43	...
Висновок про доцільність усунення недоліків	Результат (Y = X U Z): впровадження розроблених заходів із метою підвищення ефективності діяльності

Джерело: авторська розробка.

Вона служить інструментом виокремлення основних проблем інноваційного підприємства, котрі будуть визначатися децидентом під час аналізу та оцінки його діяльності на предмет ефективності розвитку в довготерміновій перспективі з використанням сучасних стандартів у сфері економіки, екології та соціальної відповідальності.

ВИСНОВКИ

Зауважено, що машинобудування забезпечує засобами виробництва інші галузі національного господарства, чим сприяє оновленню та накопиченню капіталу для подальшого розвитку економічної системи, а також це – це одна із провідних галузей, яка за вартістю продукції, інвестиційною привабливістю та кількістю за-

ності управління інноваційного підприємства та запропоновано три специфічні індикатори в контексті виміру економічного, екологічного та соціального аспектів.

Підкреслено, що синхронне проведення патентно-кон'юнктурних і маркетингових досліджень прямо впливає на рівень результативності управління інноваційного підприємства. Це й стане предметом наших подальших досліджень. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. Київ, 2017. 176 с. URL: http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

2. Бондар-Підгурська О. В. Науково-методологічні засади сталого інноваційного соціально орієнтованого розвитку економіки : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2016. 531 с.
3. Бондар-Підгурська О. В. Механізм формування середнього класу як основа конкурентоспроможної економіки та сталого інноваційного розвитку України. *Економіка та держава*. 2012. № 7. С. 22–26. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2012/8.pdf
4. Касич А. О. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку машинобудування України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 7. С. 32–40.
5. Андрощук Г. О. Раціоналізаторська діяльність за кордоном. *Інтелектуальна власність*. 2003. № 4. С. 29–34.
6. Андрощук Г. О., Еннан Р. Є. Інноваційна політика Європейського Союзу. *Наука та інновації*. 2009. № 5. С. 85–97. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27902/11-Androshchuk.pdf?sequence=1>
7. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін : навч. посіб. Київ : Заповіт, 2004. 312 с.
8. Кузьмін О. Є., Князь С. В., Тувакова Н. В., Кузнєцова А. Я. Інвестиційна та інноваційна діяльність : монографія. Львів : ЛБІ НБУ, 2006. 233 с.
9. Кузьмін О. Є., Жежуха В. Й. Методологічні підходи до оцінювання інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств. *Економіка та держава*. 2009. № 6. С. 24–29. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2009/9.pdf
10. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. Львів : Інтелект-Захід, 2005. 352 с.
11. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2006. 295 с.
12. Йохна М. А., Стадник В. В. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 400 с.
13. Федулова І. В. Дослідження інноваційної активності промислового підприємства. *Технічні та прикладні питання економіки*. 2010. Вип. 26. С. 121–127. URL: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_26/zb26_14.pdf
14. Федулова Л. І. Проблеми і передумови формування в Україні економіки новітнього технологічного укладу. *Управлінські інновації*. 2012. Вип. 1. С. 9–20. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/3836/1/Федулова%20Л..pdf>
15. Шубна О. В., Лозгунова А. С. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. *Научний вестник ДГМА*. 2017. № 3. С. 153–158. URL: [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963\(24%D0%95\)_2017/article/24.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963(24%D0%95)_2017/article/24.pdf)
16. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала и цикла конъюнктуры) / пер. с нем. М. : Прогресс, 2005. 453 с.
17. Motyka S. Measurement and Evaluation of Business Innovation. *Problemy Eksploatacji – Maintenance Problems*. 2014. No. 2. P. 35–43. URL: https://www.researchgate.net/publication/317683376_MEASUREMENT_AND_EVALUATION_OF_BUSINESS_INNOVATION
18. Котлер Ф., Триас де Бес Ф. Латеральный маркетинг. Технология поиска революционных идей. М. : Альпина Паблишер, 2010. 208 с.
19. Пухальська А. П. Механізм управління інтелектуальною власністю підприємств машинобудівної галузі. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 128–134. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-2_0-pages-128_134.pdf
20. Семенова В. Г. Система показників оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств. *Проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 179–185. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-2_0-pages-179_185.pdf

REFERENCES

- Androshchuk, H. O. "Ratsionalizatorska diialnist za kor-donom" [Innovation Activities Abroad]. *Intelektualna vlasnist*, no. 4 (2003): 29-34.
- Androshuk, H. O., and Ennan, R. Ye. "Innovatsiina polityka Yevropeiskoho Soiuzu" [Innovation Policy of the European Union]. *Nauka ta innovatsii*. 2009. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27902/11-Androshchuk.pdf?sequence=1>
- Bazhal, Yu. M. *Ekonomichna teoriia tekhnolohichnykh zmin* [Economic Theory of Technological Change]. Kyiv: Zapovit, 2004.
- Bondar-Pidhurska, O. V. "Mekhanizm formuvannia sere-dnyoho klasu yak osnova konkurentospro-mozhnoi ekonomiky ta staloho innovatsiinoho rozvytku Ukrainy" [The Mechanism of Formation of the Middle Class as the Basis of a Competitive Economy and Sustainable Innovative Development of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*. 2012. http://www.economy.in.ua/pdf/7_2012/8.pdf
- Bondar-Pidhurska, O. V. *Naukovo-metodolohichni zasa-dy staloho innovatsiinoho sotsialno oriientovanoho rozvytku ekonomiky* [Scientific and Methodological Principles of Sustainable Innovative Socially Oriented Economic Development]. Poltava: RVV PUET, 2016.
- Fedulova, I. V. "Doslidzhennia innovatsiinoi aktyv-nosti promyslovoho pidpriemstva" [Research of Innovative Activity of an Industrial Enterprise]. *Tekhnichni ta prykladni pytannia ekonomiky*. 2010. http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_26/zb26_14.pdf
- Fedulova, L. I. "Problemy i peredumovy formuvannia v Ukraini ekonomiky novitnyoho tekhnolohichnoho ukladu" [Problems and Preconditions of Formation of the Newest Technological way of Life in Ukraine]. *Upravlinski innovatsii*. 2012. <http://dspace.tneu>

- edu.ua/bitstream/316497/3836/1/Федулова%20Л..pdf
- Kasych, A. O. "Stratehichni oriientyry innovatsiinoho rozvytku mashynobuduvannia Ukrainy" [Strategic Guidelines for Innovative Development of Mechanical Engineering in Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2007): 32-40.
- Kotler, F., and Trias de Bes, F. *Lateralnyy marketing. Tekhnologiya poiska revolyutsionnykh idey* [Lateral Marketing. Search Technology for Revolutionary Ideas]. Moscow: Alpina Publisher, 2010.
- Kuzmin, O. Ye. et al. *Investytsiina ta innovatsiina diialnist* [Investment and Innovation Activities]. Lviv: LBI NBU, 2006.
- Kuzmin, O. Ye., and Melnyk, O. H. *Teoretychni ta prykladni zasady menedzhmentu* [Theoretical and Applied Principles of Management]. Lviv: Intelkt-Zakhid, 2005.
- Kuzmin, O. Ye., and Zhezhukha, V. I. "Metodolohichni pidkhody do otsiniuvannia innovatsiinosti tekhnolohichnykh protsesiv mashynobudivnykh pidpriemstv" [Methodological Approaches to Assessing the Innovation of Technological Processes of Machine-building Enterprises]. *Ekonomika ta derzhava*. 2009. http://www.economy.in.ua/pdf/6_2009/9.pdf
- Motyka, S. "Measurement and Evaluation of Business Innovation". *Problemy Eksploatacji - Maintenance Problems*. 2014. https://www.researchgate.net/publication/317683376_MEASUREMENT_AND_EVALUATION_OF_BUSINESS_INNOVATION
- Mykytiuk, P. P. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovation Management]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2006.
- Pukhalska, A. P. "Mekhanizm upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv mashynobudivnoi haluzi" [Mechanism of Intellectual Property Management in Engineering Companies]. *Biznes Inform*. 2013. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-2_0-pages-128_134.pdf
- Semenova, V. H. "Systema pokaznykiv otsiniuvannia efektyvnosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [The System of Indicators for Evaluating the Effectiveness of Intellectual Property Management at Enterprises]. *Problemy ekonomiky*. 2015. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-2_0-pages-179_185.pdf
- Shubna, O. V., and Lozhunova, A. S. "Suchasnyi stan, problemy i perspektyvy rozvytku mashynobudivnoho kompleksu Ukrainy" [Current State, Problems and Prospects of Development of the Machine-building Complex of Ukraine]. *Nauchnyy vestnik DGMA*. 2017. [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963\(24%D0%95\)_2017/article/24.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%963(24%D0%95)_2017/article/24.pdf)
- Shumpeter, Y. A. *Teoriya ekonomicheskogo rozvitiya (Issledovaniye predprinimatelskoy pribyli, kapitala i tsikla konyunktury)* [Economic Development Theory (Study of Entrepreneurial Profit, Capital and the Business Cycle)]. Moscow: Progress, 2005.
- "Tsili staloho rozvytku: Ukraina. Natsionalna dopovid" [Sustainable Development Goals: Ukraine. National Report]. Kyiv, 2017. http://www.un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
- Yokhna, M. A., and Stadnyk, V. V. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and Organization of Innovation]. Kyiv: Akademydav, 2005.